

Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi

Tarih	: 09.05.2023
İhraççı Unvanı	: Türkiye İş Bankası A.Ş.
Yeşil borçlanma aracı çerçeve belgesi adı	: İş Bankası Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi
Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşun unvanı	: Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş.

1. Strateji ve Gerekçe

1.1. İhraççının sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında çevresel hedefleri ile yeşil borçlanma aracı ihraç gerekçesi

“Türkiye’nin kalkınması ve inşasına katkıda bulunmak” şeklinde tanımlanan ana misyonu ile kurulan Türkiye İş Bankası A.Ş. (İş Bankası), kurulduğu günden bu yana sosyal sorumluluk ilkesi ile hareket etmiş ve Türk ekonomisinin her aşamasında öncü roller ve büyük görevler üstlenmiştir. Kuruluş felsefesi doğrultusunda, İş Bankası “İş Bankası Bankacılığı” olarak tanımlanan köklü ve güçlü iş modelinden yararlanmak suretiyle paydaşlarına yalnızca kısa vadede değil aynı zamanda orta ve uzun vadede kalıcı değer üretmektedir. İş Bankası Bankacılığı “paylaşılabılır ve sürdürülebilir değer” odaklı olarak yapılandırılmıştır.

Sürdürülebilirliği kurumsal stratejisinin önceliklerinden birisi olarak konumlandıran İş Bankası faaliyetlerini bütüncül ve uzun vadeli bir bakış açısı ile yürütmektedir. Mevcut Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi sayesinde, İş Bankası çevresel etkinin yönetilmesi, kredi verme operasyonlarından kaynaklanan çevresel ve sosyal etkinin değerlendirilmesi ve bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilen eğitim programları vasıtasıyla insan kaynakları potansiyelinin sürekli geliştirilmesi gibi çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu sistemin işleyişi İş Bankasının Sürdürülebilirlik Politikası ve bunu tamamlayan diğer politikalar ile desteklenmektedir.

Sürdürülebilirlik Komitesi, İş Bankası içerisinde sürdürülebilirlik ile alakalı faaliyetlerle ilişkin olarak en geniş sorumluluğa sahip olan yönetim organıdır. Yönetim Kurulu ve İcra Kurulu Üyelerinden oluşan yapısı sayesinde, Sürdürülebilirlik Komitesi iş birimlerinin kapsayıcı bir şekilde temsiline ve böylece Komitenin de sürdürülebilirlik konularının bütüncül olarak takibine imkân tanımaktadır. Ayrıca, Yatırımcı ilişkileri ve Sürdürülebilirlik fonksiyonundan sorumlu Genel Müdür Yardımcısı İş Bankası’nın Sürdürülebilirlik Lideri rolünü üstlenmiştir.

İş Bankası finans sektörünün dönüştürücü gücünün farkındadır. Banka; sürdürülebilir kalkınmaya doğrudan ve dolaylı şekilde katkıda bulunmaktadır ve kaynak sağladığı çeşitli projeler sayesinde ülke ekonomisini desteklemektedir. Sorumlu finans yaklaşımı ile İş Bankası toplumsal fayda üreten fizibilitesi yüksek projeleri desteklerken itibar ve kredi risklerini de değerlendirmeye almaktadır. İş Bankası’nda, değeri 10 milyon USD üzerinde olan tüm yeni projelerin potansiyel çevre ve sosyal riskleri ve potansiyel borçluları Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli ile değerlendirilmektedir. Model bu yatırım kredilerinin müşteri ve proje risk kategorilerini belirlemekte ve böylece yatırımın olası negatif çevresel ve/veya sosyal etkilerini sınırlama ve ortadan kaldırmaya yönelik yol haritası sunmaktadır. Buna ilişkin olarak, İş Bankası; Global Compact Türkiye tarafından uygulamaya konulan

ve kredi süreçlerinde çevresel ve sosyal etkilerin değerlendirilmesini gerçekleştirme taahhüdünü öngören Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi'ni ilk imzalayan taraflardan biridir.

İklim değişikliğine ilişkin risklerin ve fırsatların artan önemi dikkate alındığında, İş Bankası giderek artan şekilde iklim mülahazalarını olağan iş süreçlerine dahil etmektedir. İklim riski, İş Bankası'nın risk yönetim çerçevesinin omurgasını teşkil eden risk taksonomisinde stratejik bir risk olarak konumlanmıştır. İş Bankası'nın iklimle bağlantılı risk tanımı, İklimle Bağlantılı Finansal Beyan Görev Gücü ve uluslararası düzenleyiciler tavsiyelerine bağlı olarak hem geçiş hem de fiziki riskleri içermektedir.

İş Bankası'nın sürdürülebilirlik strateji ve politikalarına ilişkin bilgilere <https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/surdurulebilirlik> bağlantısından ulaşılabilir.

İş Bankası, işbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilen net fon tutarına karşılık gelen tutarı, işbu Çerçeve Belge'nin 2.1. maddesinde listelenmiş olan kategorilerin kapsamına giren kredilerden oluşan portföyün (Sürdürülebilir Kredi Portföyü) finansmanı ve/veya yeniden finansmanı amacıyla kullanacaktır.

1.2. İşbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek kaynaklarla aşağıdaki çevresel ve sosyal hedeflere katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

- ☐ Yenilenebilir enerji
- ☐ Enerji verimliliği
- ☐ Eko-verimli ve/veya döngüsel ekonomiye uyarlanmış ürünler, üretim teknolojileri ve süreçleri
- ☐ Yeşil binalar
- ☐ Temiz ulaşım
- ☐ Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü
- ☐ Yaşayan doğal kaynakların ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi
- ☐ Karasal ve su biyoçeşitliliğinin korunması
- ☐ Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi
- ☐ İklim değişikliğine adaptasyon
- ☐ Temel hizmetlere erişim
- ☐ Kobi finansmanının potansiyel etkisi yoluyla dahil olmak üzere istihdam üretme

1.3. İhraççının çevresel hedeflerinin ve/veya stratejilerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerle nasıl bir ilişki içinde olduğuna dair açıklama

Sorumlu finansal yaklaşımı doğrultusunda, İş Bankası aynı zamanda yenilenebilir enerji finansmanına

önem vermektedir. Düşük karbon ekonomisine geçişte önemli bir rol üstlenen İş Bankası yenilenebilir enerji projelerini finanse etmek suretiyle iklim değişikliğinden kaynaklanan risklerin ve etkilerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Düşük karbonlu büyüme ve tüm sektörlerin karbon ayak izlerinin azaltılması alternatif enerji kaynaklarının desteklenmesi ile mümkündür. Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi'nin bir üyesi ve Sorumlu Bankacılık Prensipleri'nin imzacılarından birisi olarak İş Bankası sürdürülebilir kalkınmaya ve küresel iklim hedeflerine katkıda bulunmaya devam etmeyi taahhüt etmektedir.

İş Bankası Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (UNGC) 2012 yılında imzalamış ve böylece sürdürülebilirliğe verdiği önemi uluslararası bir platformda beyan etmiştir. İnsanlığa yönelik en önemli küresel zorluklar olarak sunulan toplamda 17 farklı konuyu benimseyen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG) doğrultusunda UNGC'nin perspektifinin genişletilmesi ile birlikte, İş Bankası'nın UNGC'ye bağlılığı yeni bir boyut kazanmıştır. İş Bankası; anavatanı olan Türkiye'nin gelişimine sağladığı katkıları küresel sorunların çözümüne yönelik olarak belirlenen hedeflerle ilgili uğraşları ile birleştirmeyi hedeflemektedir.

1.4. Diğer Hususlar

Yoktur.

2. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

2.1. İhraçtan elde edilen fonla finanse edilecek projeler/proje türleri ve ilgili ekonomik faaliyet

İş Bankası, işbu Çerçeve Belgesi kapsamında yapılabilecek ihraçları Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira Sertifikası Rehberi'nde (Rehber) belirtilen esaslara uygun olarak gerçekleştirecektir.

İş Bankası; borçlanma araçlarından elde edilen net fon tutarına karşılık gelen tutarı, aşağıda listelenmiş ve ulusal ve uluslararası standart ve ilkelere uygun olarak belirlenen kategorilerin kapsamına giren kredilerden oluşan portföyün (Sürdürülebilir Kredi Portföyü) finansmanı ve/veya yeniden finansmanı amacıyla kullanacaktır.

İhraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek kaynakların her bir tertip ihracın ardından 12 ay içerisinde işbu Çerçeve Belge kapsamındaki yeşil/sürdürülebilir projelerin finansmanında kullanılması öngörülmektedir.

İhraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek kaynakların %50'sinin projelerin finansmanında %50'sinin ise projelerin yeniden finansmanında kullanılacağı tahmin edilmektedir.

Yeniden finanse edilecek yeşil/sürdürülebilir projelere dair araştırma geliştirme ve diğer ilişkili, destekleyici harcamaların tahmini geriye dönük inceleme süresinin en fazla 36 ay olması öngörülmektedir.

Kategori ¹	Uygun Krediler ve Ekonomik Faaliyetler	Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amacı
Yeşil Kategoriler		
Yenilenebilir Enerji	- Rüzgar Enerjisi - Güneş Enerjisi - Jeotermal Enerji ² - Biokütle ³ *kaynaklarından yenilenebilir enerji üretim kaynaklarının ekipmanı, geliştirilmesi, inşaatı, işletimi ve bakımına; *yenilenebilir enerji santrallerince üretilen elektrik enerjisinin ulusal şebekeye aktarılması sağlayan elektrik şebekesinin inşası, renovasyonu, iyileştirmesi ve yenilemesine; *yenilenebilir enerjiye özgü bileşenlerin ya da ekipmanların üretilmesine yönelik krediler.	
Enerji Verimliliği	Enerji kullanım verimliliğini en az %15 oranında artırmayı (ya da özgül enerji tüketimini azaltmayı) amaçlayan projelere yönelik krediler. Krediler ayrıca enerji depolama, akıllı şebekeler (şebeke kayıplarını en aza indiren akıllı sayaçlar dahil), aletler ve enerji tasarrufu ürünlerine yönelik de olabilir.	
Eko-verimli ve/veya Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri	-Ürün yenilemesi, yeniden kullanılabilir materyaller ya da yeniden doldurulabilir şemalar yoluyla ürün ömrünü uzatan çözümlere -Kritik öneme sahip materyaller yerine biyolojik ya da biyobazlı materyaller⁴ koyan ürünler gibi yenilenebilir ya da dönüştürülebilir kaynaklar kullanan üretim faaliyetlerine, güneş, rüzgar ya da diğer yenilenebilir enerji kaynaklarınca çalıştırılan süreçlere -Girdi hammaddesinin dönüştürülmüş/yeniden kullanılmış atıklardan⁵ elde edildiği durumda geri dönüştürülebilen ya da kompozit hale getirilebilen ürünlerin tedarikine yönelik krediler.	

¹ Uygun krediler bu bölümde tanımlanan uygun kategoriler doğrultusunda diğer projeleri de içerebilecektir.

² Emisyon yoğunluğu 100gCO₂e/kWh'den düşük olan projelerle sınırlı.

³ Emisyon yoğunluğu 100gCO₂e/kWh'den düşük olan ve orman ya da zirai artıkların kullanılması suretiyle atık hammaddelere dayalı projelerle sınırlı

⁴ Tüm biyojenik hammaddeler sürdürülebilir kaynaklı olmalı ve gıda kaynakları ile rekabet etmemelidir.

⁵ Girdi hammaddesinin işlenmemiş hammadde ile temsil edildiği dönüştürülebilir ya da gübrelenilebilir ürünler hariçtir.

Yeşil Binalar	i. LEED (Altın ve üstü) ii. BREEAM (Çok İyi ve üstü) iii. İlgili Türk mevzuatı doğrultusunda verilen Enerji Performans Sertifikasınca sağlanan BEP-TR “B” ya da daha yüksek enerji etiketi iv. ÇEDBİK Yeşil Bina sertifikasyonu v. DGNB (Altın ve üstü) İle belgelendiği şekilde yeşil binalar standartlarına uyumlu yeni ya da mevcut ticari ya da ikamet amaçlı konut binalarına, - Enerji tüketimini en az %30 oranında azaltan ticari ve ikamet amaçlı konut binalarına ilişkin yenileme ve enerji verimliliği projelerine yönelik krediler ve bu alanlardaki yatırımlar.	9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI 11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR
Temiz Ulaşım	-Tamamen elektrikli ya da diğer düşük karbon tüketimine sahip toplu taşıma araçlarına (örneğin toplu taşıma otobüslerinin elektrik, biyoyakıt ya da hibrit gibi alternatif yakıtlara dönüştürülmesi; raylı ulaşım, metrolar, feribotlar)⁶ -Elektrikli raylı ulaşımın geliştirilmesi, işletilmesi ve iyileştirilmesine -Temiz ulaşım altyapısına (tren/metro şebekelerinin genişletilmesi, kapasite geliştirme, bisiklet yollarının inşası, yolcuların ve yüklerin elektrikli araçlarla taşınması, elektrikli araçlara yönelik şarj istasyonları dahil) -75 gCO₂e/p-km eşik sınırından daha düşük emisyon değerine sahip elektrikli, hidrojen ve hibrit yolcu araçlarına -Temiz ulaşım bileşenlerinin tasarım ve üretimine yönelik krediler	9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI 11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR
Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü	-Toprak iyileştirmesi⁷, atık önleme, atık azaltma, atık geri dönüşümü ve enerji/emisyon açısından verimli atıktan enerjiye dönüştürme⁸ (Metal, plastik ve kağıt gibi geri dönüşüm tesisleri ve geri dönüşüm faaliyetlerinin geliştirilmesi, işletilmesi ve iyileştirilmesi dahil) -Hava kirliliğini azaltmaya yönelik tedbirler ve teknolojilere yönelik krediler	12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

⁶ Toplu taşıma filoları için 50 gCO₂e/p-km'den düşük emisyon sınırı, raylı taşıma ile ilgili olarak yolcu için 50 gCO₂e/p-km ve yük için 25 gCO₂e/t-km.

⁷ Kirliliğe bizzat sebep olmuş şirketlerce girilen toprak iyileştirme projeleri için geçerli değildir.

⁸ Geri dönüştürülebilir nesnelerin geri kazanımını sağlamak için uygun olan tüm uygun atık yakma tesisleri.

Yaşayan Doğal Kaynakların ve Arazi Kullanımının Çevresel Olarak Sürdürülebilir Yönetimi	-EU Organic, Global G.A.P. ya da yetkili ulusal makamlarca yetkilendirilen şirketlerce verilen eşdeğer sertifikalarla uyumlu olarak sertifikalandırılan çevresel olarak sürdürülebilir ya da organik tarıma, -Tarımda kaliteyi ve verimliliği artıran, doğal kaynakların etkin şekilde kullanımına olanak sağlayan ve toprak işlemez tarım sistemleri, bozulmuş meraların restorasyonu, toprağın geri kazanılması, doğal gübre kullanımı, mahsul rotasyonu vb. gibi sürdürülebilir tarım faaliyetlerini destekleyen projelere -FSC, PEFC veya eşdeğer bir standarda göre sertifikalandırılan ilgili ormancılık faaliyetlerine yönelik krediler	
Sürdürülebilir Su ve Atık Su Yönetimi ve İklim Adaptasyonu	-Sürdürülebilir su, sel suyu ve atık su yönetimi tesislerinin⁹ geliştirilmesi, inşası, modernizasyonu, işletilmesi ve bakımına -Su kullanım verimliliğini, suyun geri dönüşümünü ve su tasarruf sistemlerinin yeniden kullanılmasını artıran yatırımlara -Su, sanitasyon yada kanalizasyon arıtma tesislerine yönelik yatırımlara -Sel kontrolü ve afet acil durum sistemlerine yönelik krediler	
Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması	-Kıyı, deniz, nehir ve havza kirliliğinin önlenmesi ya da azaltılmasına -Okyanusların, denizlerin ve nehirlerin korunması ve sürdürülebilir şekilde kullanımını geliştiren tedbirler, teknolojiler ve harcamalara -İyi Su Ürünleri Uygulamaları (Best Aquaculture Practice) ya da Su Ürünleri Yönetim Konseyi (Aquaculture Stewardship Council) ya da denk sertifikalara sahip çevresel olarak sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik krediler	

⁹ Doğrudan fosil yakıt operasyonları ile ilişkili şirketlerin atık su yönetim tesislerine yönelik projeler uygun olmayacaktır.

Sosyal Kategoriler		
Temel Hizmetlere Erişim	Aşağıdaki kamu ya da devlet destekli hizmetlere erişimi geliştirmeye yönelik krediler: - Sağlık Hizmetleri: i. Hastanelerin, kliniklerin, sağlık tesislerinin ve yaşlı bakım evlerinin inşası, bakımı, modernizasyonu, ekipmanları ve işletilmesi ii. Sağlığa yönelik afetlerin (COVID-19 salgını dahil ancak bununla sınırlı olmamak üzere) önlenmesi ve tedavi edilmesi ile ilgili olarak ihtiyaç duyulan sağlık materyallerinin ve ekipmanlarının üretimi, satın alınması ve dağıtılması iii. Salgınların önlenmesi ve tedavi edilmesi amaçlı sağlık / eczacılık alanındaki araştırma ve geliştirme faaliyetleri. - Eğitim: i. Okulların, üniversitelerin ve mesleki eğitim merkezlerinin inşası, rehabilitasyonu, bakımı ve işletilmesi ii. Toplumsal eğitim ve öğretimi iyileştirmeye yönelik teknolojilerin ve programların geliştirilmesi.	
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme	- Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinde bulunan KOBİ'ler, - Kadın girişimciler (Hisselerinin %50'den fazlasının kadınlara ait olduğu KOBİ'ler, kadınların sahip olduğu hisselerin %50'den az olduğu durumlarda ise şirketteki yönetim pozisyonlarından en az birinin kadınlarca üstlenildiği ve en az %20 kadın sahipliğinin bulunduğu KOBİ'ler) -Genel operasyonel yönetim sorumluluğunun bir kadına ait olduğu KOBİ'ler, -Gençler¹⁰ ya da hassas gruplarca sahip olunan ve/veya işletilen KOBİ'ler, -Doğal afetlerden veya sağlık salgınlarından (COVID-19 gibi ancak bununla sınırlı olmamak üzere) olumsuz şekilde etkilenen KOBİ'ler dahil olmak üzere 250'den az çalışanı bulunan ve 125 Milyon Türk Lirası ya da daha düşük ciroya ya da toplam varlıklara sahip olan şirketler olarak tanımlanan küçük ve orta ölçekli işletmelere (KOBİ'ler) yönelik krediler.	

¹⁰ 35 yaş altındaki kişiler.

2.2. İşbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek fonlarla finanse edilecek yeşil/sürdürülebilir projelerin aşağıdaki başlıklara doğrudan katkıda bulunabileceği öngörülmektedir.

- **Yaşayan Doğal Kaynakların ve Arazi Kullanımının Çevresel Sürdürülebilir Yönetimi** : Uyum, verimlilik artışı, geri dönüşüm
- **Sürdürülebilir Su ve Atık Su Yönetimi** : Verimlilik artışı, geri dönüşüm, tasarruf

- **İklim Değişikliğine Adaptasyon** : Uyum, etkinleştirme
- **Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri** : Geri dönüşüm, yeni teknolojiler
- **Kirliliğin Önlemesi ve Kontrolü** : Önleme, geri dönüşüm
- **Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması** : Kirlilik önleme, yeni teknolojiler
- **Temiz Ulaşım** : Düşük karbon, geçiş, etkinleştirme, emisyon azaltımı
- **Yeşil Binalar** : Enerji tüketimi azaltımı, geçiş, kirlilik önleme
- **Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği**: Enerji tasarrufu, enerji depolama, verimlilik artışı
- **Temel Hizmetlere Erişim** : Sağlık hizmetlerine erişim, eğitim teknolojileri
- **KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme**: Kadın ve/veya genç girişimciler

2.3. Diğer Hususlar:

Yoktur.

3. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

Elverişli yeşil/sürdürülebilir proje türlerinin uluslararası taahhütlerle ilişkisine işbu Çerçeve Belge'nin 1.3. maddesinde yer verilmiştir.

İlgili projelerin elverişli yeşil/sürdürülebilir proje türlerinden hangisinin kapsamına girdiği ve ne şekilde belirlendiği yukarıdaki 2.1. numaralı başlık altındaki tabloda gösterilmiştir.

Uygun olan kredileri seçmek ve borçlanma araçlarından elde edilecek fonlarla finanse edilecek ya da yeniden finanse edilecek olan Sürdürülebilir Kredi Portföyünü onaylamak üzere işbu Çerçeve Belge'yi oluşturmak adına bir çalışma grubu oluşturulmuştur (Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu). Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu aynı zamanda işbu Çerçeve Belge'nin düzenli şekilde gözden geçirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesinden sorumludur.

Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu; İş Bankası'nın

- Ticari Krediler Tahsis Bölümü,
- Kurumsal Krediler Tahsis Bölümü,
- Kurumsal ve Ticari Bankacılık Pazarlama Bölümü,
- KOBİ Bankacılığı Pazarlama Bölümü,
- Proje Finansmanı Bölümü,
- Yatırımcı İlişkileri ve Sürdürülebilirlik Bölümü ve
- Finansal Kuruluşlar Bölümü

temsilcilerinden oluşmaktadır.

Tahsis bölümleri uygun olan kredi portföyünü inceleyecek ve uygun kredileri belirleyecektir. Uygun krediler Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu tarafından değerlendirilecek ve en nitelikli/uygun projeler Sürdürülebilir Kredi Portföyüne dahil edilmek üzere seçilecektir.

İş Bankası; kurumsal internet sitesinde¹¹ bulunan “Finanse Edilmeyen Faaliyetler Listesi”nde belirtilen bir dizi faaliyet için finansman sağlamamaktadır. Bu doğrultuda, borçlanma araçlarından elde edilen net fonlar “Finanse Edilmeyen Faaliyetler Listesi”nde belirtilen alanlara tahsis edilmeyecektir.

Ayrıca, İş Bankası; borçlanma araçlarından elde edilen fonlarla aşağıda belirtilen projelerin ya da faaliyetlerin finansmanına bilerek hiçbir şekilde müdahil olmayacaktır:

- Nükleer enerji üretimi
- Fosil yakıt

Yeşil projelerin seçiminde kullanılan ölçütlerden her bir proje ile ilgili çevresel amaçlara yapılan önemli katkıyı göstermek amacıyla kullanılacak niteliksel ve niceliksel etki ölçütlerine Çerçeve Belge’nin 5.4. maddesinde yer verilmiştir.

Kredi faaliyetlerinin yarattığı çevresel ve sosyal riskler İş Bankası’nda titizlikle takip edilmektedir. Sorumlu bankacılık anlayışı ile hareket eden İş Bankası, Global Compact Türkiye tarafından hayata geçirilen ve kredi süreçlerinde çevresel ve sosyal risklerin değerlendirilmesini taahhüt altına alan Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi’nin de ilk imzacıları arasında yer almaktadır.

Toplam yatırım tutarı 10 milyon ABD doları ve üzerinde olan yeni yatırım projelerinin potansiyel çevresel ve sosyal riskleri, Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli (ÇESMOD) ile değerlendirilmektedir.

Bu model aracılığıyla, finanse edilen yatırımlar türlerine göre yeni tesis geliştirme, kapasite artışı ve/veya ek tesis ya da refinansman/satın alma kapsamına özel hazırlanmış soru setleri ile gerçekleştirilen ilk değerlendirmeleri takiben, yatırımın tabi olduğu maden, üretim, altyapı, kimya, enerji ve yenilenebilir enerji sektörlerine özel olarak hazırlanmış soru setlerinin de yanıtlanması neticesinde Ç&S risk skoru belirlenerek, yatırımın olası çevresel ve sosyal etkilerinin sınırlandırılması ve bertaraf edilmesine yönelik yol haritası oluşturulmaktadır.

Yatırım türleri ve sektörler özelinde hazırlanmış soru setleri aracılığıyla;

- ÇED kararları, çevresel izinler, çevresel ve/veya sosyal etki değerlendirme,
- Yatırım etki alanları içerisinde doğa koruma alanları veya kritik habitat değerlendirmesi, ekosistem değerlendirmesi,
- Deprem riski, doğal kaynak kullanımı,
- Atık yönetimi,
- Hava, toprak ve su kalitesi,
- Gürültü, toz,
- İş sağlığı ve güvenliği, toplum sağlığı ve güvenliği,
- Kimyasal yönetimi,
- Gönülsüz yeniden yerleşim ve paydaş katılımı

¹¹ İş Bankası’nın Finanse Edilmeyen Faaliyetler Listesi Çevresel ve Sosyal Etki Politikası’nda bulunabilir. <https://www.isbank.com.tr/en/about-us/Documents/sustainability/environment-and-social-impact-policy.pdf>

gibi mevzuat, kanun ve yönetmeliklerle kapsamı belirlenmiş hususların firmanın faaliyetleri çerçevesinde oluşturulan sorular aracılığıyla değerlendirilerek puanlanmaktadır. Verilen yanıtlar neticesinde projenin riski; yüksek (A), orta yüksek (B+), orta düşük (B-) ve düşük (C) kategorilerinden biri olarak sınıflandırılmaktadır. Bu kapsamda her proje özelinde ulusal ve uluslararası mevzuat ve iyi uygulamalar (IFC Performans Standartları, EBRD Performans Gereklikleri, Ekvator Prensipleri) referans alınarak "Proje Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Belgesi" düzenlenerek onaya sunulan kredi dosyasına eklenmektedir. Bütün projelerde asgari olarak yerel ÇED kapsamında "Halkın Katılımı Toplantıları" düzenlenmekte olup, uluslararası standartlar çerçevesinde gerçekleştirilen tüm finansmanlarda ilave paydaş iletişimi toplantıları ve kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları yürütülmektedir.

Banka, finansmanına destek verdiği projelerde çevresel ve sosyal olumsuz etkileri gidermek/azaltmak ya da telafi etmek amacıyla yatırımcı şirketlerden, proje özelindeki değerlendirmelere göre belirlediği aşağıda örneklerine yer verilen türden taahhütler almaktadır:

- Karbon emisyonlarının azaltımı ve dengelenmesine yönelik ağaçlandırma yapılması, bu çalışmalarda bölgeye uygun türlerin ağaçlandırmada kullanılması, ağaçların mümkün olduğunca proje sahasında uygun mekânlara taşınması ve endemik türlerin korunması
- Özellikle ve koruma altında olan bölgelerdeki biyoçeşitliliğin korunması için gerekli önlemlerin alınması
- Arazilerin anlaşma yoluyla satın alınmasına öncelik verilmesi, kamulaştırma kapsamında zorunlu fiziksel ya da ekonomik yeniden yerleşim olan projelerde yeniden yerleşim planı ve/veya geçim kaynaklarının yeniden yapılandırılması planı hazırlanması
- Proje etki alanında kalan yöre halkı için telafi edici ve yeni gelir kaynağı yaratmak amaçlı sosyal sorumluluk projeleri geliştirilmesi, yatırımın iş gücü ve satın alım gerekliliklerinde yöre halkına öncelik verilmesi
- Yatırımlar kapsamında, çalışanların, yöre halkının ve diğer paydaşların projeye ilişkin görüşlerini dikkate almak ve rahatsızlıklarını gidermek amacıyla iç ve dış şikâyet mekanizmaları geliştirilerek "Paydaş Katılım Planı" oluşturulması
- Kümülatif Etki Analizi, Biyolojik Etki Analizi gibi ilave çalışmalarla çevresel sosyal yönetim planlarında önlemler alınması
- Yatırımcının gerek mevcut faaliyetleri gerekse yatırım faaliyetleri sırasında İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) ile ilgili mevzuata uyumunun sağlanması, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının artırılması ve acil durum eylem planlarının geliştirilmesi

Proje sahibi firmaların bu taahhütlere uyumu, kredi sözleşmeleriyle de garanti altına alınmakta ve finansman süreci kapsamında izlenmektedir. Bu sayede karşılaşılabilecek sosyal risklerin yönetilmesi ile toplumsal etki de kontrol edilmektedir.

Finansmanı gerçekleştirilen projelerin etkilerinden biri de zorunlu yeniden yerleşim durumlarıdır. Bazı projelerde arazilerin kamulaştırılması veya toplulaştırılması sonucunda hane halkının zorunlu olarak yeniden yerleşime maruz kalması ya da iş yerlerinin yeniden yerleşimi kaynaklı geçim sıkıntıları

yaşanabilmektedir. Bu tip projeler için uluslararası standartlarda finansmana konu olanlar için “Yeniden Yerleşim Planı” ve “Geçim Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılması” planları ile projeden etkilenen kişi ve gruplar tespit edilmekte ve olumsuz etkilerin bertaraf edilmesine yönelik planlar uygulanmaktadır.

4. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

İş Bankası; borçlanma araçlarından elde edilen fonlara denk gelen bir tutarı, yukarıda belirtilen değerlendirme ve seçme süreci doğrultusunda fon kullanımı uygunluk kriterlerini karşılayan krediler portföyüne yani Sürdürülebilir Kredi Portföyüne tahsis etmeyi amaçlamaktadır.

İş Bankası; Sürdürülebilir Kredi Portföyü için borçlanma araçlarının ihracını takip eden 3 yıl içerisinde tedavülde olan borçlanma araçlarından elde edilen net fonların bakiyesi kadar bir tahsis seviyesi gerçekleştirecektir.

İş Bankası, borçlanma araçlarından elde edilen fonların henüz kullanılmamış kısmını uygun projelerin finansmanı veya yeniden finansmanında kullandırmasına kadar geçen sürede, nakit ve/veya nakit benzeri ve/veya diğer likit araçlarda değerlendirecektir.

5. Raporlama

5.1. Raporun Adlandırılması, Yayım Yeri ve Raporlama Döneminin Açıklanması.

İş Bankası, işbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçlarına ilişkin olarak “Fon Kullanımı Raporu” ve “Etki Raporu” adlı raporları düzenleyecektir.

Raporlamalar, fon tutarının tamamı kullanılabildiği kadar yapılacaktır. Raporlamalar, borçlanma aracı ihracından elde edilen fonu, bu fonun tahsis edildiği projelerin bir listesini, projelerin kısa bir tanımını, projeler için kullanılan tutarı ve projelerin tahmin edilen etkilerini içerecektir. Gizlilik anlaşmaları, rekabet hususları veya çok sayıda alt projenin olması gibi nedenlerin paylaşılabilecek ayrıntıyı sınırlandırması halinde, bilgi genel terimlerle veya toplu kalemler bazında sunulabilecektir. (Örneğin belirli proje türlerine tahsis edilen fonun yüzdesel dağılımlar halinde gösterilmesi gibi).

İş Bankası, işbu Çerçeve Belge’nin Rehber ile uyumuna ilişkin değerlendirmeleri ve Rehber’de belirtilen diğer hususları içeren “İkinci Taraf Görüşü” adlı raporun hazırlanması için Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş.’den dış değerlendirme hizmeti alacaktır.

İş Bankası bahsedilen raporları, Sermaye Piyasası Kurulu’nun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde Kamuyu Aydınlatma Platformu’nda (KAP) ve www.isbank.com.tr internet sitesinde kamuya açıklayacaktır.

5.2. İhraç Tarihinden İtibaren Yılda Bir Fonun Kullanım Yerlerine İlişkin Bilgiler

İş Bankası; ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve her durumda ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, fon kullanımına dair güncel bilgileri ve ayrıca varsa önemli gelişmeleri “Fon Kullanımı Raporu” kapsamında hazırlayacaktır.

5.3. Etki Raporlarının Yayım Tarihi ve Yayınlanma Sıklığı

İş Bankası, ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, tahmin edilen ve/veya gerçekleşen çevresel etkileri “Etki Raporu” kapsamında hazırlayacaktır.

5.4. Proje ile İlgili Çevresel Hedeflere Yapılan Katkıyı Gösterme

İş Bankası'nın işbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçları yoluyla finanse edilen yeşil/sürdürülebilir projelerin temel performans göstergeleri arasında aşağıdakiler bulunabilecektir:

Kategori	Temel Performans Göstergesi (KPI)
Yenilenebilir Enerji	Tahmini yıllık yenilenebilir enerji üretimi (MWh) Kaçınılan ya da azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO ₂ e)
Enerji Verimliliği	Yıllık enerji tasarrufları (MWh) Kaçınılan ya da azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO ₂ e) Depolama kapasitesi (MW) Dağıtım kapasitesi (MW)
Eko-verimli ve/veya Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri	İlişkili kaynaklara yönelik yıllık tasarruflar (örneğin ton hammadde) Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO ₂ e) ve/veya enerji tasarrufları (yıllık MWh)
Yeşil Binalar	Çevresel sertifikalandırma Yıllık enerji tasarrufları (MWh) Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO ₂ e)
Temiz Ulaşım	Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO ₂ e) Elektrikli/düşük karbon tüketimine sahip araçların sayısı Yolcu sayısı Oluşturulan/sürdürülen yeni elektrikli tren/elektrikli otobüs hatlarının km sayısı Şarj istasyonlarının sayısı Bisiklet yolunun uzunluğu (km cinsinden)
Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü	Geri dönüştürülen atığın türü ve yıllık miktarı (ton) Enerji üretimi (MWh/y) Yıllık olarak arıtılan kirliliğin tutarı ve türü (ton)
Yaşayan Doğal Kaynakların ve Arazi Kullanımının Çevresel Olarak Sürdürülebilir Yönetimi	Organik tarım sertifikasyon planı Sürdürülebilir zirai arazi alanı (hektar) Yeniden canlandırılan alanlar (hektar)
Sürdürülebilir Su, Atık Su Yönetimi ve İklim Adaptasyonu	Yıllık su tasarrufları (m ³ yada %) Arıtılan, azaltılan yada kaçınılan yıllık atık su miktarı (m ³ yada %) Gelişmiş sanitasyon tesislerine erişimi olan kişi sayısı Tedarik edilen temiz su litresi
Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması	Korunan alanların muhafazası/korunması/artırılması (km ² yada %) Korunan ve/veya öncelikli türlerin sayısı
Temel Hizmetlere Erişim	Yararlanıcı sayısı Tesislerin sayısı Hizmet sunulan öğrencilerin sayısı
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme	Finanse edilen KOBİ sayısı Finanse edilen kadınlara ait işletmelerin sayısı Verilen kredilerin sayısı/miktarı

5.5. İhraçtan Elde Edilen Fonla Finanse Edilen Projelerin Tahmin Edilen Etkilerinin Açıklanması.

İş Bankası, ihraçlardan elde edilen fonlarla finanse edilecek projelerin tahmin edilen etkilerini “Etki Raporu” kapsamında açıklayacaktır.

5.6. Diğer Hususlar

Yoktur.

SORUMLULUK REDDİ

İşbu belge ileriye dönük beyanlar şeklinde gelecekteki olaylar ve beklentilerle ilgili ifadeler içerebilir. İşbu belgede bulunan ileri dönük projeksiyonların, beklentilerin, tahminlerin ya da olasılıkların hiçbir tahmin ya da taahhüt olarak değerlendirilmemelidir ya da bu projeksiyonlar, beklentiler, tahminler ya da olasılıklara bağlı olarak yapılan varsayımların doğru ya da kapsamlı olduğuna yönelik herhangi bir şekilde bir belirti, güvence ya da garanti olarak kabul edilmemelidir. İş Bankasının işbu belgeyi, işbu belgede bulunan varsayımlardaki değişiklikleri ya da beyanları etkileyen unsurlardaki değişiklikleri yansıtacak şekilde güncelleme, değiştirme ya da tadil etme yükümlülüğü bulunmamaktadır ya da işbu belgede belirtilen herhangi bir bilginin, görüşün, projeksiyonun, tahminin ya da hesaplamanın değişmesi ya da sonradan yanlış olması durumunda herhangi bir muhataba bildirimde bulunma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

İşbu belge yasal ya da finansal tavsiye sunma amaçlı değildir ve bu şekilde yorumlanmamalıdır. Herhangi bir menkul kıymetin satılmasına yönelik herhangi bir teklif ya da davetiyeyi teşkil etmemektedir ya da herhangi bir menkul kıymetin satın alınmasına yönelik tavsiye içermemektedir ve işbu belgede bulunan hiçbir şey her ne nam altında olursa olsun herhangi bir sözleşme ya da taahhüde ilişkin kaynak teşkil etmemektedir.

İşbu belgede bulunan bilgiler bağımsız bir kuruluş tarafından doğrulanmamıştır.